

„Soča“

Izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Gospodarski list“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglašajo pri upravitelstvu.

„Primer“ izhaja vsakih 14 dni: vsak drugi torker in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski list“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznaniila

in „Pisatelj“ plačujejo se za petstopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 2
6 3

Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tabakarnah v Namski ulici in v Solski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvo, naročnina in reklamacije pa upravitelstvu „Soče“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravitelstvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček.

— „Bog in narod!“ —

Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabršček“ (odgovoren Josip Krmpotič).

Deželni zbor goriški.

II.

Narodna ideja italijanska zavedla je zastopnike goriškega mesta ter kupčijske in obrtniške zbornice, da zanemarjajo in ovirajo koristi goriske in da naklanjajo gorilji gradilski, oziroma malemu okraju v glavarstvu gradiskem, velikanske podpore. Kmalu bo deset let, odkar so dovolili, za namakanje tržiske ravani velikansko vsoto 382.400 gld. Res, da ta denar se je dal pod imenom „posojila“, ali kdo more zagotoviti, da bo videla dežela le jeden krajcar od vsega tega zneska? S tem ne se zadovoljijo, zahtevajo novih 322.000 gld., tedaj skupaj 704.400 gld. v ta namen. Odkar so dobili prvi veliki znesek, postali so predrzni, in odkar jim slovenski poslanci niso dovolili se drugega zneska, postali so neznošni. Gorilji gorilski odkreajo vsak krajcar podpore, ker njeni zastopniki ne morejo darovati Furlaniji natančno 322.000 gld.

Deželni odbor goriški ni varoval v tem slučaju deželni korist, kakor bi jih moral varovati. Dasi je vedel in vidi, da s prvotnim zneskom 956.000 gld. se ne more izvršiti nameravano delo, da ljudstvo v tržiskem okraju je delu popolnoma nasprotno, da glasno in v vlogah na visoko vladno izjavlja, da to podjetje bo njegov propad, je vendar dovolil, da se je delo začelo in da se nadaljuje, namesto da bi koj zasegel posojeni denar, kolikor ni se izdal, da bi rešil vsaj to, kar je še mogoče rešiti. Poročilo o tej stvari ima italijanski deželni odbor, in zli se, da slovenski odbor se niso za to nikoli nič brigali, kakor da jih čisto nič ne zadeva, ker niso imeli dotičnega poročila. Visoki deželni odbor pokornemu deželni zboru navadno nič ne poroča, ali povsem nepopolno, kako da je s to zadevo. Dovolj, da ve to poročevalce, ki je ob enem pravni zastopnik dotične zadruge ali konsorcija, in poslanec, ki je osebno prizadet, pa mirna Bosna. *)

S tem ne se zadovoljijo, hočejo zastopniki goriškega mesta in kupčijske zbornice pod slavnim vodstvom goriških italijanskih odborov in privrženec, naj dodeli deželni zbor za furlanski tramvaj na par, ki bi vezal Gorico z državno mejo, 375.000 gld., torej za tržisko ravan in za tramvaj skupaj 1.080.000 gld. Potem pride na vrsto deželna poročila s kakimi 420.000 gld., ki bi morala biti že zdavnaj zidana. Kadar bi bila mala deželna na tak način zadovoljena za podlago milijonček, in s sedanjimi drugimi dolgovi vred za dobra dva milijona goldinarjev, potem bi se bilo kje vzeti 200 gld. za brv čez Vipavo pod Gradščem, 500 gld. za cerkev v Pliskovici, 1000 gld. za slovensko obrtno solo v Gorici, 1500 gld. za pojozelenje bregov Gajškega na Vipavskem, 5000 gld. za cesto v Trento, 15.000 gld. za cesto iz Kanala skozi Aste k Sv. Luciji itd. *)

Tako mnevarjo zastopniki goriškega mesta in kupčijske zbornice koristi glavnega mesta goriškega in gorilje goriske, ki jih redi in voli. Nasproti koaliciji furlanskih, mestno-goriških in trgovsko-zborniških zastopnikov

so ostali poslanci gorilje goriske, katere imenujemo tudi slovenske, ker zastopajo izključno slovenske volilce, v manjšini za en glas, oziroma v enakem številu, ker iz omenjene koalicije se navadno jemlje deželni glavar.

Tem poslancem gorilje goriske je bila od nekdanjega naloge, katero so si sami stavili, varovati prijazne odnose s furlansko-goriško koalicijo. Iz tega namena so jim pogoltnili, kolikor se jim jih je reklo, in so dovolili, kolikor se je zahtevalo, izvemši drugo naklado za tržisko ravan in drugo zahtevo za furlanski tramvaj, za kateri so prvi dovolili 50.000 gld., ko se je ob enem dovolila podpora za vipavsko železnico.

Tako zvano „posojilo“ tržiske ravani v znesku 382.400 gld. dovolili so tudi slovenski poslanci. In ta je po našem mnenju sklep, za kateri bi poslanci najljubeje ne glasovali v drugo. Zavedla jih je, kakor rečeno, želja, da bi ostali v dobrih odnosih s koalicijo, in ker se je podpora zahtevala pod imenom „posojila“, ki ima prednost pred drugimi dolgovi. Ali na imenu ni nič ležalo, ako se denar ne more dobiti nazaj: in italijanska prijaznost za tako ceno je vendar predraga. Ta prijaznost je pa le tako dolgo trpela, da so denar dobili. Ko so hoteli imeti koalicijske le se denar in niso mogli Slovenci več dati, tedaj so hvalenji Furlani zanikali podporo česti v Trento, česti ob Soči ter sploh cestam in drugim napravam v gorilji gorilski. Tako hvalenost so si pridobili Slovenci za 382.400 gld., katere so dovolili Furlanoni, in opomniti je treba, da vsled te podpore od strani dežele so dobili Furlani od vlade nepovratno podporo v enakem znesku 382.400 gld., torej skupaj, in sicer po sodelovanju Slovencev, 764.800 gld. V zahvalo za to oddali so Furlani in gorilji poslanci, njih koalicijski, 5.000 gld. za cesto v Trento, za katero je običajna vlada 15.000 gld., ako da dežela 5000 gld. Lepšega izgleda iskrene hvalečnosti ni dobiti tako lahko.

Pohlevnost in miroljubnost slovenskih poslancev bila je torej v gromotnem oziru poplačana s črno nevalječnostjo in se ni obnesla.

Enako se je godilo v narodnem oziru. Tu pa niti niso imeli poslanci zadnjih dob sičnosti, da bi bili kaj zahtevali. Kar so bili njih predniki pridobili, so deloma varovali, deloma pa celo popustili. Do zadnjega zasedanja si niso niti upali zahtevati, da bi bili v osekkih gleda na število s Furlani ravnopravni, (in se zdaj se je zdelo to nekaterim nepotrebnost). Kako se je godilo v jezikovnem oziru, opisovali smo v „Soči“ večkrat; zato naj tukaj le na kratkem to omenimo.

Le pogledimo v našo deželno hišo! Slovenci se čuti tukaj popolnega tujca. Nekaj glavnih napisov je prirejenih takó, da je odločno slovenski področje drugo mesto, drugače je pa vsa notranja uprava in uredba taka, da bi delala vsa čast kakemu podobnemu samoupravnemu zastopništvu v Toskani. Slovenscina se tukaj strahovito prezira in tu nategujejo našo lepo slovensko zemljo na laško kopito. Vse je tu laško: vsi zapisniki, vse knjige, vse — vse je laško! Naše občine imajo tu posebne predale za to in ono, a po laško so prikojeni naslovi. Ali kaj bomo popisovali: vse je laško, kajti naša se smatra kot notranji jezik. — Uradniki so le slabo večši slovenskemu jeziku.

*) To se pravi po domače: skandal! Ur.
*) Seveda, lahki požor slove, za Slovence ne ostane niti maše! Uredn.

Podlistek.

Pol za smeh, pol za res.

(Priredil I. B.)

1.

O. Ivan in kmetje.

O. Ivan od sv. Križa je bil narodni propevnik ali pridigar. *) Gotovo je torej, da je pogosto potoval po slovenskih deželah. In ker je tudi preizkušeno poznal misljenje, navade in razvade našega ljudstva, je ob enem gotovo, da se je pogovarjal s kmeti, kjer koli jih je srečal, ter natanko opazoval vse njih dejanje in nehanje.

Enkrat je korakal ravno proti veliki vasi. Bil je v nedeljo jutro. Vse polno kmetov je bilo pred hišami, ki se nekateri stoji drugi sede živo pogovarjajo o svojih revalih in nadlogah. O. Ivana že od daleč ugledavši in spoznavši ga, se prisrčno razveselijo ter prisrčnega spodobno in glasno pozdravijo, rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

„Na veke, amen!“, odgovori kapucin, prijazno se oziraje po kmetih, ki ga po stari šegi takó obsujejo.

*) O. Ivan od sv. Križa, iz reda kapucinov, se je poročil v L. polovici 17. stoletja v Crmčah. Bil je iz plemenite rodovine Leonelličev. Izdal je delo: Zvezek slov. propevnikov, v katerih je upletenih brezštevilnih pripovedi, basnij, anekdot, smešnic i. t. d. Iz teh knjig smo — ne brez težave — predelali to, kar tukaj pod gorenjim naslovom priobčujemo. Pis.

„No, kako je kaj, kako je kaj, sosedj!“, nagovarja o. Ivan, vidč, da so kmetje danes nekako pobiti in klaverni. Ti pa mu začno kar vprek tožiti in jodlati, rekoč: „Oh pater, slaba letina nas čaka. V spomladu je slana vse osmoldila, kar je kesnej vraslo, je pobila toča ali pa je burja polomila, zdaj pa uničuje še huda rosa, kar je še grozdja in sadja ostalo.“

„To je pešora za grehe“, odgovarja kapucin.

„Res je tako pater“, nadaljujejo kmetje, „grešniki smo, to je istina; vendar — nikar nam ne zamerite — zli se nam, da so temu veliko krivi tudi naši duhovniki, ki vse premalo skropijo naša polja z blagoslovljeno vodo ter se večkrat celo branijo čaroynice odganjati iz zraka“. Tako se prav zaupljivo potožijo kmetje o. Ivanu.

Kapucinec jih na to smeje povpraša: „Povejte mi vendar, koliko duhovnikov pa imate v vaši fari?“. „Tri, samo tri, pater!“ — začne se jednoglasni odgovor. „Koliko ljudi pa steje fara?“, pobara nadalje o. Ivan. Kmetje rekoč: „Dva do tri tisoč“. „No, kaj pa delajo vsi ti ljudje vse božji dan?“, povzame zopet o. Ivan. „Oh pater“ — odvratajo kmetje — „veči del kolnoje, kregajo se in izdajajo, kličejo iz pokla vse hudiče. Eden pravi: tresk te ubi! Drugi vpije: hudič te vzemi! Tretji pravi: da bi te vsi zlodji nesli! Četrty se zadira: hodi z vragom! Tako samim sebi in drugim neprenehoma le slabo želimo in privoščimo.“

Na te njih besede jih o. Ivan ostrmo pogleda ter reče s povzdignim glasom: „Te so torej vaše vsakdanje molitve in prošnje, te lepe litanije prepelate dan za dnem in ta a b c učite svoje otroke: kako tedaj hočete, da sami trije mašniki preženo toliko trolatratnih hudičev? Naj le vaši duhovni blagoslovljajo zemljo, kolikor hočejo, naj le križajo zrak če treba noč in dan, vaše vasi toče in slane vendar ne obvarajo in hudičev iz zraka ne prepodé, kajti sveta cerkev moli in prosi v imeu krščenikov: Tako nas obišči ali poljubi o. Bog, kakor Te častimo. Ker tedaj dan za dnem družega ne delate, nego preklestava prošite, zato so tudi vaša polja res preklesta.“

Kakor strela z jasnega neba so doletele te slovesne besede narodnega pridigarja uhohe kmete. Kar poparjeni so bili kakor njih njive po slani, toč in hudi rosi. Glasno priznavajoči svojo krivdo so upili za odhajajočim o. Ivanom: „Bog se nas usmili! Pater, molite za nas!“

O. Ivanu se je potoma omehtalo srce in debele solze so mu obrosile ogorčili lici, kajti kljub mnogim napakam je vendar goreče ljubil svoj narod, kojemu v blagor je bil navdušeno posvetil vse svoje izredne sile.

Zatorej kličemo i. n.: „Pater, molite v nebesih za častni in dušni blagor Slovencev, katere ste — kakor v neki pridigi sam izjavljate — prisrčno ljubili, Vam vse verujemo, ker niste bil hinavec, marivče ste v dejanjih kazal, kar ste v srci čutili, zato se klanjamo vašemu uzmernemu rodoljubju“. Vitič sečens!

slovenskih duhovnikov sobratov je znanim politikarjem omogočila, da so slovensko mladino prepričali, da dr. M. je „norec“, „fanatik“, „tepec“, „obsojen od skotov“, „zavržen od duhovnikov“....

Podrobnostj onih tožb in v kolikor je bil dr. M. res tožen od rojakov, nam niso znane. Vendar te tožbe bi bile z ozirom na pretekle goriske razmere naravne in razumljive. Nismo se pozabili, kako so l. 1889, in 1890, prav dobro znane osebe tožarile slovenske „rojake“ — pri ministerstvu, glavarstvu in namestništvu. Ali ni č. rekel l. 1889, da v kratkem se bodo morali slovenski „rojaki“ spraviti iz Gorice, ker so bili proti T. ? Ali se ni vse storilo, da bi slovenski profesorji morali zapustiti Gorico, na čijih mestih bi potem prišli frumasonski Prusjaki? Ali ni okolica „Pr. L.“ ovajala slov. profesorje pri ministerstvu, češ, da so „pan-slavisti“, zato kar so slučajno simpatizovali bolj z dr. Gr. ego li z dr. T. ? Navdihovalci in skrivni nadzorniki „Pr. L.“ so noč in dan tuhtali, kako bi uničili slov. „rojake“. Resnici v čast moramo povedati, da dr. M. s početka ni bil pri tem poslu, ker ga ne smatramo toli hudobnega, da bi on koga pripravil v nesrečo in ob krul. Ob času, ko ste dve znani osebi umovalje uničevalno stroje slov. „rojakov“, ni bilo se dr. Mahniča zraven. Res je, da so bili zanj živili v tistem času celo nasprotniki dr. M. in čez „R. K.“ zabavljali. Ko se je zdelo potrebno skrivnemu voditelju pri „Pr. L.“ poklicati ogenj in zveplo z neba čez dr. Gr., ker ta ni hotel priporočiti ga kot kandidata v dež. zbor, ker je čutil, da prebiva v stekleni hiši in bi utegnil kamenje nanj frleti, tedaj je oslepil dr. M., da je prevzel uredništvo „stare Soče“, matere sedanjega „Pr. L.“, češ, dr. M. ima velik upliv, je brez madeža itd., lahko bo metati kamenje in skriti roko. In zdaj vidimo dr. M. v službi onih oseb, ki so tožarile slov. „rojake“ v Gorici pri ministerstvu, da bi bili prestavljeni kam v Bukovino.

Pod pokroviteljstvom dr. M. in za njegovim hrbtom so se kovali načrti, kako vničiti dr. Gr., „Sočo“, slov. „rojake“, profesorje v Gorici. Ti slov. „rojaki“ so dobro vedeli, da dr. M. je le orodje, toda, ker je on bil voditelj stranke, naravno je, da so po voditelju udrihali ter skušali pri posvetnih oblastnjah omajati upliv in veljavo dr. Mahničeva, da bi oni bili bolj varni pred preganjanjem. Moramo opomniti, da je bil dr. M. (oziroma za njegovim hrbtom skriti živili) prvi, ki je slov. „rojake“ začel preganjanj, a zadnji so se le branili. Odbijali so pa napade s tem, da so zalezovali dr. Mahničeve besede in spise.

Znano je pa, da v boju si vsak pomaga, kakor ve in zna. Vsaka besedica, vsako malenkostno dejanje se porabi v boju proti svojemu nasprotniku. To je bilo in bode dokler bo svet stal. Torej — slov. rojaki — ako so res tožili, — niso tožili dr. M. kot takega, nego tožili so ga zato, ker se je pustil zlorabiti od onih oseb, ki so njih tožili pri ministerstvu. Že zdrava pamet pové, da sila se s silo odbiva. Dr.

*) Mi se načeloma ne bavimo več s tem gospodom, s katerim je neplodna vsaka polemika. Ta dopis smo prejeli iz duhovskih krogov z izrecno prošnjo, naj ga priobčimo nespremenjenega. Tej želji smo ustrepli. Ur.

2.

Platilo za resnico.

„Corruit in platea veritas“, Isaias c. 59.

Za časov o. Ivana — torej pred več nego dvemi stoletji — je živela beratica, ki je po slovenski deželi na dolgo in široko prosjacula ali v Boga ime prosila. Bila pa je zelo priprosta in odkritosrčna ta beratica, kajti ni je bilo zvijač v njej. Prav to pa je bila nje največja nesreča, kakor bomo kmali videli.

Nekot je zašla v grofovski grad. In prigodilo se je, da ji je prišel na dvorčice sam grajski naprotil. Ker mu je bila znana, nagovoril jo, rekoč: „Za Boga, kod pa hodis, saj te že dolgo ne vidavamo!“ Beratica odgovarja: „Pri kmetih sem prosila miloščine“. Gospod grof si je zadovoljno navihal brke ter jo nadalje uprašal: „Kaj pravijo tvoji kmetje o meni? Ona odgovarja: „Vsi vprek vas kolnoje, blagorodni gospod, ter pravijo, da ste hujski nego Turci.“

Dasi je rova le resnico povedala, vendar dvigne grajski pri ti priči palico ter jo ječno stepe iz grada.

Sirota je šla v župnišče ali farovž. Tukaj je bival gospod župnik z dvema kaplanoma. Vrh stopnic prisrčnega sreča gospoda podružnika. *) Ko jo je ta uglel, jo z močnim glasom pobara, smeječ se: „No, no, Spela, kaj novega pa poveš danes? Beratica Spela, nekoliko v zadregu, odgovarja: „Nič novega, častljivi gospod, ne povem,“

*) Tako imenujejo v Kanalu prvega kaplana.

Mahníč. oziroma njegovi navdihovalci, so izumili orožje denunciacije, in tega orožja so se morali poslužiti tudi slov. „rojaki“, kor drugače bi bilo po njih. Če je bilo torej dovoljeno dr. M. (oziroma onim, ki so se za njegovim hrbtom skrili) tožiti pri ministerstvu slov. „rojake“, tim bolje je moralo biti dovoljeno tim „rojakom“, tožiti dr. M. kot očitnega voditelja stranke pri istem ministerstvu. Mahničeva stranka naj toži, uničijo, preganja itd., slov. „rojaki“ naj pa lepo k temu molčijo in mirno hrbat držijo, kaj ne? No, no, gospodje, tako veliko poniznosti ne prikažite od slov. „rojakov“. Če je dr. M. v boju proti „rojakom“ podlegel, je sam kriv, kajti pustil se je zlorabiti. Prav dobro je znano „rojakom“, da dr. M. je sam na sebi pošten človek, dober itd., da veliko žrtvuje za sloško mladino. Toda premalo moder je bil, ker je ob svojem času začel v znane zanjke, ne zmenec se za dobro svete prijateljev ter brozobizno v svojem „R. K.“ udrihal po dr. Gr. in aplah po „rojaki“, ker je bil nabujkan. Sam dr. M. to prav dobro ve in je tudi svojim ožjim prijateljem priznal, da se je pustil zlorabiti, kar mu je veliko škodovalo, ali prepozno. Dokaz temu je to, da zadnjo stavilico „R. K.“ niti podobno niso lotnikom 1890, in 1891. Hvala Bogu, mož je spoznal, da po začeti poti ni slo; Žal, da ni že l. 1890, do tega spoznanja prišel. Koliko hudoga mu naj bilo! Dr. M. je pozabil, da kdor hoče druge reformirati mora najprvo pri sebi začeti. Da se razumemo, dr. Mahnič kot oseb, kot duhovnik in profesorji, nihče ne more nleca „Pr. L.“. Od mladih nog do danes je mož stal čist in brez madeža, zato „pri sebi“ v tem obziru ne potrebuje reformacije. To potrjujejo tudi njegovi najhujši nasprotniki. Mi mislimo le na stranko, pri tej je treba začeti pometati, potem se le naj se gre v Ljubljano pred grad Tavčarjev ali Hribarjev, ali pa v Gorici pred grad Gregorčičev ali pa „Socinega“ urednika.

Predzno je od „P. L.“ čitali, da pomoč duhovnih sobratov je omogočila odpoved dr. M. Duhovni sobratje so le obsojali dr. M. kot urednika „stare Soče“ in kot pisatelja člankov v „R. K.“, tičočih se goriških razmer, to je, nasprotovale so mu zato, ker se je pustil zlorabiti od osebnih Gregorčičevih sovražnikov, in ne zaradi drugega. In če danes „R. K.“ molči o naših razmer, gotovo je k temu pripomogla nekoliko obsodba „duhovnih sobratov“. Dotični „duhovni sobratje“ so res nasprotovale, ker so pretobro vedeli, koliko hudoga izhaja iz tega. Od vsega tega prepira nihče ne cerke ne narod ni dlakice dobička, pač pa škoda na vse strani. Vse bilo bi nas, ako bi kdo iz Mahničeve stranke označil dobičke naših preprirov. Ali se je morda poživilo v zadnjih

*) Ta groste predaleč! Mi ne verujemo tega, da bi se bili slov. rojaki poslužili denunciacije proti dr. M., kateri je sam s svojimi spisi in z nasprotovanjem sloškim ukazom pri malomeniški hiši dajal dovolj povoda, da so včas oblaščale stople na noge in rekler: vete! Ur.

**) Tako jo! In to bi morali imeti gospodje vedno pred očmi, Ur.

razen to, da so v župnišču vselej židane volje. Takaj kvartajo in popivajo „čez polno“, da zapijo ne redko celo sv. mašo“. To slišavši jo je duhovnik z nogo tako neusmiljeno sunil, da je kar po stopnicah telehnila.

Na to je stopila v hišo k neki udovi. Ta jo je z veseljem sprejela, radovedno pozvedujoča, kaj govore ljudje v soselci o njej. Beratica je odgovorila: „Prav, sinoci so vas imeli nekje v mislih ter se čudom čudili, da se zopet močite, ker ste že stara in polna otrok“. Te sicer istinite besede so udovo tako razkačale, da ubogo Spelo posleno ocmokni in ozmirja, rekoč: „Babše, ne hodi mi več pred oči, če hočeš imeti zdravo kozo“.

Stopila je v drugo hišo in našla deklino donjo. Ta bi se bila, kaj rada bogato in gosposki omočila, zato poprašala beratico zvedavo, je li bila v hiši znanega gospoda. „Bila sem tam čez noč“, odgovori beratica. „Ali so me imeli kaj v mislih?“, pobara nestrpljivo dekle. „Kaj pa, da so vas imeli“, nadaljuje beratica. „Rekli so, da hrepenite po mladem gospodu, a da je zastojni vse vaše prizadevanje in zanašanje. Dejali so, da ste le za prevzetnost in vsaovanje ter hujski kakor živ ogenj“. Beratica se ni dobro izgovorila, kar se dekle kakor besno z vso silo zakadi v njo in jo pahne iz hiše.

Vsa pobita in vjokana se vsede brizna Spela kraj ceste v drvečeno senco, premisljujoča nemilo usodo. V tem pridru mimo v podobni lova spickarkelj, t. j. hudič, ote vse lazi. Ugledavši beratico vso otožno, jo pobara: „Kaj pa ti je, da se jočeš? Ona, ne

Rumunski kralj Karol je posetil v
Islu našega cesarja. Temu posetu pripisujejo
veliko politično važnost.

Italija. — V Genovi je napovedala
stečaj (poloni) bankovska trdka bratov

Bingen. Ustanovilo se je, da je ta šeparska
trdka imela le 300.000 frankov aktive, pa-
siva pa znašajo 20.000.000 frankov! Pri
tej priložnosti pokazalo se je italijansko re-
darstvo v svoji pravi svetlosti, kajti dala sta
se šeparja se dlje časa mudila v Genovi,
vendar ju je policija pustila v miru, da sta
mogla lepo pripraviti svoje kovčke — seveda
ne prazne! — in fletno prepeljati se na
Grško. Rimsko časopisje strogo obsoja ma-
lomarnost prefekture in kvesture v Genovi in
zahteva, da se obe oblasti kaznujejo kar
najstrožje. Tako kaznovanje, pravi „L'Italie“,
izdalo bi mnogo več, kakor pa vse preosnovne
policije — na papirju.

— Vseled tožbe Cavallottijeve proti
Crispiju izjavilo se je rimsko sodišče, da
ni pristojno razsojevati v tej pravdi.

Nemčija. — Nemški cesar Viljem mudi
se sedaj na Angleskem. Angleski časopisi mu
priporočajo, naj Angležev ne nadleguje s
svojo govorniško zmožnostjo. Nemci so vsled
tega kar zbesneli na Angleže. — V Lipskem
so otvorili čebelarstvo razstavo nemških,
avstrijskih in ogersko-hrvaških čebelarjev.
Razstavo je otvoril sam saski kralj. — Dne
18. t. m. postavili temeljni kamen spomeniku
nemškemu cesarju Viljemu I. — V severnem
nemškem prekopu, kateri so odprli pred
časom, nasukal se je že deseti parnik. To je
zopet dokaz, s kakšno nemško „Gründlichkeit“
je bil prekop izdelan.

Francija. — Italijanski redarstveni
uradnik Santorio je pobegnil na Francosko
po tem, ko je seboj pobral razne uradne
diplomatike in politične spise, s katerimi je
pomagal Cavallottiju pri njegovi zatožbi
proti Crispiju. Na zahtevo italijanske
vlade, naj ji Francija izroči Santorija, odgo-
vorila je ista, da tega ne more storiti, ker
Santorijev zločin politični narave. — V Re-
mirementu so odkrili v nedeljo spomenik
francoskim vojakom, ki so padli leta 1870.
v boju proti Nemčiji.

Belgija. — Papež je izdal okrožnico
na belgijske škofe, v kateri opominja bel-
gijske katolike, da naj bodo skopni in naj za-
branjujejo scejalizem. Skofom pa svetuje,
da naj se kmalu snidejo in pretresujejo na
tem shodu scejizmo upravljanje. „Ker je pa
zlo“, pravi dalje, „radi katerega se pritožu-
jemo, tako veliko, da se z zdravilom že ne
sme več odlašati, torej mislimo, da bi bilo
dobro, da bi se med temi takoj začele po-
mijevati strasti. Zato pa, čestiti bratje, že-
limo, da v našem imenu katolike svarite in
opominjate, da naj že sedaj popolnoma
opustijo prepiranje in razpravljanje o takih
točkah, bodisi na shodih ali v novinah in
jednakih spisih, tembolj pa protistransko oči-
tovanje. ... Dolžnost duhovnikov je posebno,
da so previdni nasproti novim
mnenjem, da strastivo vero mi-
rijo in spravljajo ter opominjajo
na dolžnosti krščanskega državl-
jana“. Te besede priporočamo v premislek!

Anglija-Irska. Znameniti irski svečenik
piše glede na to, da je zmagala pri novih
volitvah protistranska konservativna stranka:
„Večina konservativcev (Toryjevcev) v novi
zbornici boje jako velika. Liberalci so v
Angliji malo ne izginili. Kaj stori naša irska
stranka nasproti irski vladi konservativcev?
Ali bi ne bilo modro, pretresati upravljanje,
bi li ne bilo najbolje, da naši poslanci do
cela izostanejo iz državne zbornice? Njih
prisotnost bi uzdrževala le pretvezo umije.
Pri sedanjih razmerah ravna jo z Irsko kakor
s kako kronino naselbino.

— Novo izvoljeni poslanci Anglije sesli
so se dne 12. t. m. k zborovanju.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Neko madjarsko gledišno
drustvo je prišlo gostovat v Osek v Slavoniji
in tam prireja predstave v madjarskem jeziku.
To seveda ni ugajalo tamošnjim hrvaškim
prebivalcem, posebno pa mladini ali prav za
prav dijaštvu. Že pri prvi predstavi so se
dogodili neredi. Nekateri madjarski privra-
dnanci, ki se v Oseku dobro počutijo, so pri
predstavi demonstrativno ploskali pri pojavu
igralcev, nasprotno pa so z druge strani
zvižgali in protestovali proti predstavam v
neprijateljnem jeziku. To je dalo povod, da
je prvi dan predstave posredovalo redarstvo
— drugi dan žandarmerija, tretji pa se stotnja
vojakov — vse v obrambo madjarskih pred-
stav, katere so nadaljevali uklop prepovedi
od strani samega mestnega župana, madja-
rona Rottera. Gledišne predstave so bile
večinoma prazne, izvzemi se nekoliko madjarskih
priseljencev ali pa nekaterih uradnih stre-
berjev. Družba je priredila le 4 predstave
pod silo namesta 12, in s tem je bilo za-
dovoljeno madjarski državni misli. Pri isti
priložnosti je pa graje vredno za Hrvate to,
da med tem, ko protestujejo proti madjarskim
predstavam, niso nikoli nasprotni nemškim,
ki redno prihajajo v Osek. Ako jim ne ugaja
madjarsčina, se manj bi jim morala ugajati
nemščina. Pričakujemo radi tega, da se po-
stavijo Hrvati po robu tudi nemškim nič-
vrednim družbam, ki bodo slučajno zopet
kolovratile v njih sredo.

— Na Hrvaškem se suče danes glavno
upravljanje okoli novih mestnih volitev, ki se
imajo vseliti na podlagi novega mestnega sta-
tuta. Nekatera mesta prizadevajo si, izvršiti
volitve pred cesarjevim dohodom tako, da se
mu poklonijo deputacije novoizvoljenih za-
stopov.

O potovanju cesarjevim v Zagreb.
— Tržaškemu „L'Indipende“ pišejo z Dunaja,
da se tam mnogo govori o potovanju na-
šega cesarja na Hrvaško. Potovanje se bo de-
vršilo najbrže v oktobru. Cesar hoče baje
obiskati vsa mesta stare vojaške granice.
Politiški krogi pripisujejo temu potovanju
neko važnost z ozirom na položaj na Bal-
kanu. Opaža se, da je cesar vsikdar, ko so
odlošaji na tem nemirnem poluotoku postali ne-
varni, obiskoval svoje obsejne pokrajine, da oži-
vi dinastično čustvovanje. Tako je bilo
leta 1865, 1875, in 1876. Sploh so avstrijski

krogi vznemirjeni, ker se manjša avstrijski
vpliv na Balkanu, ter naglašajo potrebo, da
se ta vpliv zopet ojači in tako paralizuje
pretežni vpliv ruski. — Tako omenjen list. K
temu pristavljamo, da pri Slovanih ni treba
oživljati dinastično čustvovanje, kajti isto je
že njim prirojeno, nasprotno tega je potrebna
„L'Indipendenceja“ družba.

Dalmacija. — Volitve v deželni zbor
dalmatinski so tudi razpisane. Dne 7. sep-
tembra bodo volile kmečke občine dvajset
poslancev; 9. sept. mesta osem in trgovinske
zbornice tri poslance; 11. septembra bodo
volili veliki posestniki deset poslancev. Dal-
macija voli skupno 41 poslancev. Kot viri-
lista imata sedež v zboru tudi nadškof Raj-
čević in pravoslavni vladika Milos. Dosedaj
je bilo razmerje strank tako-le: 22 poslancev
je pripadalo narodni ali Klaičevi stranki, 6
stranki prava ali Biankinjevi, 7 srbski stranki
in 6 avtonomski. Kakor sedaj pišejo, izgube
Srbi dva poslance in sicer jednega v velikem
posestvu v zadarskem okraju, katerega so do-
sedaj volili avtonomski, in jednega v trgovin-
ski zbornici dubrovniški, katero imajo v po-
sesti Hrvatje. Tudi stranka prava ne pridobi
nič, mogoče da zgubi še kaj, ker dosedanj
nje privrženci so bili izvoljeni na podlagi
programa Klaičeve stranke. Borba mej na-
rodno in Biankinjevo stranko ulegne škodo-
vati hrvaški stvari, kajti njih nesloga bi mogla
koristiti le nasprotnikom hrvaške misli v
Dalmaciji. — Klaičeva stranka je izdala že
volilni oklic, ki je ob enem tudi program
stranke. Isto tako je storila tudi Biankinjeva,
ki je prišla o „v. Nar. Listu“.

— Vlada : zpusila občinski zastop
v Makarski.

Česka. — 11. t. m. je obiskalo naro-
dopisno razstavo v Pragi že čez 1 milijon
paleujočih obiskovalcev. — Česko gospo-
darsko drustvo je letos zborovalo v mestu
Graz pri Budjejevicah. V tem mestu pa
bivajo po večini Nemci. Ti Nemci so česke
goste jako prijazno sprejeli. Mesto so olep-
šalo s českim in avstrijskim zastavami.
„Deutsche Zeitung“ je zaradi tega jako razja-
rena in pravi, da bi bili morali Čehom po-
kazati vrata. Pri tem je pa omeniti, da ome-
njeno drustvo ni kako pretirano česko na-
rodno, kajti na čelu so mu česki velepo-
sestniki, katerim se pač narodni fanatizem
očitali ne more. Če nemški nacionalci ho-
čejo, da se takemu drustvu pokažejo vrata,
potem pač ni čudo, da se sprava mej Nemci
in Čehi ne more doseči.

— Župani českih moravskih mest sesli so
se pred časom k posvetovanju glede na naredbo
brnskega vojnega zapovednika Sucecovitja, ki
je svojedobno prepovedal častnikom zahajati
v „Besedni dom“ v Brnu. Pri posvete-
vanju so zaključili, da vsled te, za česki narod
razdaljive naredbe, izstopijo iz družbe „rde-
čega križa“ vse česke občine, dokler ne
bo preklicana ta naredba. Agitacija v tem
smislu se bo vršila po vsej Češki in Moravski.

— V Pragi je zborovalo 7. t. m. 1500
českih učiteljev. Po dolgi razpravi so zaklju-
čili v obrambo narodne osebnosti: 1. uč-
teljstvo mora vedno zasledovati odnose
svoje domovine in naroda takó, da mu bodo
isti podlaga naukom in šolski odgoji; 2. da
brani in brižno neguje česko-slovanski jezik
v šolah, kakor tudi njegovo izvorno književnost;
3. da skrbno opazuje menjanje njegovega na-
rečja, marljivo zbira pravljice, reke in jezi-
kovne posebnosti tako, da bo možno za-
snovati ves jezikovni pouk v šolah na podlagi
ljudskega jezika; 4. da zvesto pazi na na-
rodno zgodovino v šolah in stoji na straži,
da se obvaruje propada, pozabljenosti in od-
tujenja česke umetne in pisne starostnosti;
5. da v šolski mladini vzbuja smisel za na-
rodno umetnost in išče narodne ornamente;
6. da v šolah neguje narodno pesem in glasbo
sploh; 7. da vedno protuje navade česko-
slovanskega ljudstva in jih varuje pri odgo-
jevanju solske mladine. Druga točka dnevnega
reda je bila, ustanova českega pedagoškega
muzeja v Pragi v tem, da se predmeti solske
stroke narodopisne razstave shranijo za pri-
hodnost. Muzej mora biti slika česko-slovans-
kega narodnega solstva in tudi neprenehani
kazalom njegovega napredka. — Vlada na
Českem je zaustavila časopis „České No-
viny“ na podlagi izjemnega stanja, ki do-
voljuje kaj takšnega potem, ako je bil časopis
trikrat zaplenjen.

Gališko. V pogledu na priprave za
deželnozbornske volitve se med poljskimi
strankami večja prepir. Demonstrativna doka-
zuje, da plemstvo je doslej upravljalo kmet-
stvo in množice v propad. Vseled tega so
plemčiji razjarjeni in bi radi zadušili živahno
gibanje na kmetih. Novi tri med poljskim
narodom sicer ni na vse strani pravilen; ali
odobrovali je treba, da se sploh probujajo
množice ter postavljajo v nasprotstvo s plem-
stvom, ki je narodu in Slovanstvu provzo-
čilo že toliko škode in zla.

— Volitve za gališki deželni zbor bodo
dne 25. septembra za kmetске občine, dne
30. septembra za mesta in trgovinske zbor-
nice in dne 3. oktobra za veleposestvo.

Srbija. — Za časa smrti Stambulova so
trdili nekateri nemški in madjarski listi, da
je Srbija poslala na ukaz kralja in vlade
venec na krsto Stambulova. Tej vesti pa srbs-
ke uradne novine odločno ugovarjajo kot
neresnični.

— Grškega metropolita Visariona v
Prizrendu v Stari Srbiji so tamošnji Srbi
prognali.

Bolgarija. — Skoraj ves politični svet
se suče danes okrog Bolgarije. Časopisi so
polni raznovrstnih kombinacij in lažij o bol-
garski deputaciji, ki je bila v Rusiji, in o
njeni nameri, katero je imela pred očmi,
predno je šla na potovanje. Danes, ko je
stvar že končana, pripisujejo vsemu neko
posebno važnost, češ, da je ruski cesar bolj
nagnjen Bolgariji nego li je bil prej, in da
prizna Koburga bolgarskim knezom, seveda
pod nekaterimi pogoji. Ti pogoji pa bi bili,
da bi Koburzan prestopil s pravoslavlja, k
čemu je baje pripravljen ne samo on, marveč
tudi njegova soproga s sinom Borisom. To o
glasijo vesti z jedne strani, z druge pa trdijo,

da je Koburgov položaj sedaj še slabši nego
li je bil prej, kajti njegovo očitno prizadevanje,
da se Rusiji prikupi, je baje ozlovljilo nje-
gove dosedanje zaščitnike, kateri so imeli že
priložnost sumiti o njegovi pogumnosti. Ko
je dal Stambulov streljati Panico, pogumni
Koburg jo je popilal v inozemstvo; ko je
bil prisiljen zapustiti Stambulova, boječ se
ljudstva, odpotoval je v Karlove vane, in je
Bolgarska sprememila vlado v njegovi od-
sotnosti. Takšni plašljivci niso rojeni za vla-
darje na vzhodu. Koliko časa oslone takšno
položenoje v Bolgarski, je vsako umevanje
neumestno, kajti v kratkem mora priti do
spremembe. Tedaj pa bo obzorje Balkana
čisteje vsakemu pazljivejšemu motrniku bal-
kanskega upravljanja. — Knez Koburg se je
povrnul v Sredce, kjer je bil baje sijajno
vsprejet. — Pišejo tudi, da hoté proglasiti
Bolgarsko kraljevstvo: s tem bi se
Ferdinand bolj prikupil ljudstvu.

Rusija. — Varšava je štela leta 1891 vseh
prebivalcev 552.986 in sicer 20.314 oseb
več nego leta 1893. Po veri je bilo 307.674
katolikov, 190.300 židov, 20.571 pravoslavni,
16.525 protestantov, 254 mahomedanov in
t. d. Mešanov je bilo 298.102, rokodelcev
in delavcev 90.462, podanikov drugih držav
13.714. — Ruski arhiepiskopski zavezi v Cari-
gradu se je letos ustanovil. Predsednik mu
je bivši odeski vseslužbeni profesor Uspen-
skij. Ruska država mu daje 12.000 rubljev
pdpore na leto.

Verfälschte schwarze Seide.
Man verheime ein Musterchen des Stoffes, von dem
man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt
sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt
sich zusammen, verbleicht bald und hinterlässt wenig
Asche von ganz hellbrauner Farbe. — Verfälschte
Seide, (die leicht speckig wird und brüchig, brennt
langsam fort, (namentlich glänzen die „Schuss-
fäden“ weiter wenn sehr mit Farbstoff erschwert),
und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich
im Gegensatz zur Achten Seide nicht kräuselt,
sondern krümelt. Zerdrückt man die Asche der
Achten Seide, so zerfällt sie, die der verfälschten
nicht. Die Selden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k.
böllig) Zürich versendet gern Muster von ihren
Achten Seidenstoffen an Jedermann und liefert ein-
zelne Rollen und ganze Stücke porto und colli frei
in die Wohnung. (5)

Poslano.
Odgovor na dopis iz Fozane v „Soči“ od dne
2. avgusta t. l. št. 31 bom dal, kakor Lero mi
doide „Primorski List“, katerega do zdaj nisem imel.
Gradno, 10. 8. 1895.

Na prodaj
hiša z okolišnim zemljiščem
na Proseku pri Trstu.
Dohodek iste odgovarja glavnici 3000 gld.
na leto.

Prodajna cena je zelo nizka.
Več se izve pri našem upravnistvu ali
pa v tiskarni.

„Pianino“
v dobrem stanu proda se
po ceni.
Kje? Pove iz prijaznosti upravnistvo „Soče“.

Jakob Štrukelj - Trst
via Caserma št. 16, obid piazza della Caserma.
(nasproti veliki vojašnici).
prodaja po neverjetnih nizkih cenah vsako-
vrstna angleška
kolesa (bicycle).
Zastopstvo koles „Adler“ iz tovarne H. Klyer
Frankfurt in koles „Raleigh“ Nottingham
Angleška.
Kolesa „Adler“ so svetovno znana in se
rabijo v nemški vojski.
Jami se za vsako kolo 12 mesecev.
Poslaja e na deželo in na vse kraje. —
Izvezame se vsakovrstna popravljana koles
in sivalnih strojev.

Costilna Antona Vodopivca
v Trstu
ulica Solitario št. 12
priporoča se

rojakom iz Goriske in drugim Slovincem v
Trstu, kajti v istej se ločijo le pristna
vipavska črna in bela vina iz
prvaške občine in s Krasa.
Priporoča se posebno Slovincem, ki pridejo
po opravih v Trst.

Kuhinja prav dobra in po ceni.

Mlekarija M. Wasmeyr
v „Tivoliju“ (Baranovšče — Rožna dolina) pri Gorici,
priporoča
dnevoma sveže zdravilno in za
dojenje prirejeno mleko.
Dobiva se v prodajalnici jestnin pri
Ivanu Janesch-u
(prej F. Mpi & Co.)
v Vrtni ulici (via Giardino).
— Po zdravniških priporočanih —
Štev. 388
Op.

Razglas.
Naznanja se, da
javna dražba
zastavil II. febrileta t. j. mesecev
aprila, maja in junija 1894.
začne v ponedeljek, 9. septembra 1895.
ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in
ponedeljke.
Od ravnateljstva zastaviljanice
in z njo združene hranilnice.
V Gorici, dne 3. avgusta 1895.

Glavni zastop
DVOKOLES „SWIFT“
iz
orožarne
v
Steyru.
Daja se pouk.
Posebnost v kolesih za vojake,
nepreosljiva dvokolesa, ki so
svetovno znana radi solidnosti in
elegantnosti.
Prodajata, posojujeta, popravljata
in imata zalogo — vse po nizki ceni
Saunig & Dekleva
Kanska ulica št. 14-16 v Gorici.
Bogata zaloga sivalnih strojev
raznih zistemov, kakor tudi pušk.

Anton Potatzky
v Raštelju št. 7 v Gorici
prodajalnica drobnega
in nürnbergskega blaga
na drobo in na deželo.
Jedino
in najcenejše kupovališče.
Posebna zaloga
za kupovalce in razprodajalce na deželi,
za krošnjarje in čunjarje.
Največja zaloga
čevljarskih, krojaških, pisarskih, popo-
tvalnih in kadilnih potrebščin.
Zimaka obuvala.
Vozčki in stoli na kolesih za otroke.
Strune za godala.
Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.
Prosim dobro paziti na naslov:
Na sredi Raštelja št. 7.

SARG-ov zdravst. preskušen
(Spricvala: Dunaj 3. jul. 1887.)
KALODONT
veliko MILIJONOV krat
preskušeno in uspeh dokazano, zdravniško priporočeno in ceno
zobno čistilo in ohranilo.
Dobiva se povsod

Vse stroje za kmetijstvo
vinske stiskalnice vseh vrst,
Peronosporne škropilnice slične
Vermorelu, čistilnice za žito,
trileri, stroji za robanje koprze,
mlatilnice, stiskalnice za seno,
orodja za kletarstvo, vinske cevi,
vinske sesalke, orala in vse
stroje za obdelovanje zemlje,
mlini za žito, prodaja pa zelo
znižanih cenah pod zagotovi-
lom in na poskus
Ign. Heller, Dunaj
II 2, Praterstrasse Nr. 49.
Obširne kataloge gratis in franko. Razprodajalci se iščejo.
Posebno svarino pred ponarejalci.

Ribje olje
lekarne
Cristofolletti
v Gorici.
To pristno olje je izborna sredstvo proti prsim boleznim in proti splošni ohemoglosti
Cena originalni steklenici naravne vrste rme 70 kr., bele 1 gld.
Ribje olje z železom. To olje se pri-
poroča posebno
nervoznim in šibkim otrokom. — Cena
steklenici 70 kr.
Opomin. Olje, katero dobivam naravnost z Norveškega, predno ga nalivam v stekle-
nice, vselej kemiški preiščem, da more-a svojim odjemnikom garantovati pristnost in
zdravilnost.
Elizir iz kine-železa — Cristofolletti.
najbolje sodelujoče sredstvo z ribjim oljem, je najboljše proti po-
manjkanja krvi
Cena steklenici 60 kr.

Nad 50 let pripoznano za najboljšo umivalno ma-
APOLLO-MILO
Pravo samo z gorenjim otiskom.
Pred ponarejenim se sviri.

Ivan Cej
trgovce z ogljem
via del Corno št. 18 v Gorici
priporoča
svojo bogato zalogo sladkega oglja, ka-
tero prodaja po najnižji ceni in dostavlja
na dom po naročilu. Ne boji se tekmovala
od nijedne strani.

Za trgovce in
krošnjarje
Najboljše in naj-
cenejše kupovališče
za vse vrste; možke
in ženske nogavice,
Jägerjevo perilo,
robce itd. v tovar-
niški zalogi
Jos. Mandl, Dunaj
I. Schwanenstrasse 3 (bei
Wipplingerstrasse)
Najtočnisa razpo-
silitve po železnici
in pošti na vse
strani.

Vse razbite reči,
kakor n. pr.:
stekleno blago, porcelan, lesene reči itd.
lepi
Plüss-Stauffer-Kitt
Steklenice po 20 in 30 nč. pri trgovcu
s steklom
Jos. Sturli, Gorica

Roman
BELE NOČI
stane 25 kr.
FUNTOVE
IZBRANE PESMI
stanejo 50 kr.
KLOBČEV
materin blagoslov
(izel 15. t. m.)
stane 18 kr., po
pošti 20 kr.